

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Ziiolecka (spr.)

Protokolant: prot. sąd. M. S.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej-

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2015 roku

sprawy **M. P.**

oskarżonej z art. 116 ustęp 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z dnia 18 listopada 2014 roku, sygnatura akt VIII K 929/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę niniejszą przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań – Stare Miasto w P. do ponownego rozpoznania

/-/M. Z.

UZASADNIENIE

M. P. została oskarżona o to, że w okresie od dnia 10 marca 2012 roku do dnia 14 czerwca 2012 roku, w P., województwo (...), za pośrednictwem portalu internetowego www.chomikuj.pl, jako użytkownik konta o nazwie (...), umieszczając na swoim koncie nielegalną elektroniczną kopię materiałów do nauki języka włoskiego (...), umożliwiła innym użytkownikom serwisu korzystanie z tych materiałów, w ten sposób nieumyślnie rozpowszechniając bez uprawnienia cudze utwory na szkodę (...), to jest o czyn z art. 116 ustęp 1 i 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2014 roku, Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P., uznając, że M. P. dopuściła się zarzucanego jej czynu, działając w sposób wyżej opisany, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 116 ustęp 1 i 4 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych, na podstawie art. 66 § 1 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k., warunkowo umorzył wobec niej postępowanie karne na okres 1 roku tytułem próby.

Na podstawie art. 67 § 3 k.k., Sąd Rejonowy zobowiązał oskarżoną M. P. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz Z. K. - właściciela (...) z siedzibą w C. kwoty 3.500 złotych w terminie 10 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku.

Orzekając natomiast o kosztach, Sąd Rejonowy, na podstawie art. 627 k.p.k. w związku z art. 629 k.p.k. oraz art. 7 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych, zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 350, 73 złotych i wymierzył jej opłatę w wysokości 60, 00 złotych.

Powyższy wyrok w całości i na korzyść M. P. zaskarżył obrońca oskarżonej, zarzucając wydanemu wyrokowi:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego wynik, poprzez błędne przyjęcie, iż w dniu składania zawiadomienia o podejrzeniu przestępstwa Z. K. był właścicielem praw autorskich do utworów, których dotyczy przedmiotowe postępowanie, a w konsekwencji, iż osoba uprawniona złożyła wniosek o ściganie,

- obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na wynik postępowania, to jest art. 17 § 1 punkt 10 k.p.k. poprzez prowadzenie postępowania karnego i przypisanie oskarżonej czynu zabronionego ściganego wyłącznie na wniosek osoby pokrzywdzonej mimo braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej,

- obrazę przepisów postępowania, to jest art. 410 k.p.k. poprzez nałożenie na oskarżoną obowiązku naprawienia szkody pomimo, że okoliczności ujawnione na rozprawie głównej nie wskazują, jaka była rzeczywista szkoda poniesiona przez Z. K..

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania w stosunku do M. P..

Na odbywającej się w dniu 4 marca 2015 roku rozprawie, obrońca oskarżonej podtrzymał wniesioną apelację, rozszerzając jednak jej wniosek końcowy nie tylko o zmianę wyroku i umorzenie postępowania, ale o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej i jej wniosek końcowy o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w pełni zasługiwał na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przypomina, iż art. 17 k.p.k. statuuje tak zwane przesłanki procesowe, warunkujące wszczęcie i prowadzenie postępowania karnego, to jest tak zwane warunki dopuszczalności procesu. W § 1 punkt 10 wskazanego wyżej przepisu prawa ustawodawca jednoznacznie przesądził, że nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy między innymi brak jest pochodzącego od osoby uprawnionej wniosku o ściganie. Przesłanka tego rodzaju jest konsekwencją trybów warunkowych ścigania z oskarżenia publicznego, a więc zależnych od spełnienia przez określony podmiot warunku statuowanego w ustawie. Brak spełnienia tego warunku nie pozwala na wszczęcie postępowania karnego, a ujawnienie tego braku w toku postępowania obliguje do umorzenia procesu (art. 9 § 1 in fine w związku z art. 17 § 1 punkt 10).

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd II instancji zauważa, iż przedmiotem postępowania karnego, wszczętego w dniu 21 sierpnia 2014 roku (k. 66 akt), a następnie prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. pod sygnaturą akt VIII K 929/14, było rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonej M. P. za naruszenie normy prawnej, o której mowa w art. 116 ustęp 1 i 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Sąd II instancji zauważa również, iż ustawodawca w art. 122 wyżej powołanej ustawy jednoznacznie przesądził, że ściganie przestępstwa określonego między innymi w art. 116 ust. 1 i 4 następuje na wniosek pokrzywdzonego. Powyższe nie pozostawia zatem wątpliwości co do tego, że wszczęcie i dalej kontynuowanie postępowania karnego w powyższym przedmiocie byłoby możliwe jedynie wówczas, gdyby osoba pokrzywdzona opisanym w zarzucie zachowaniem, złożyła w tym zakresie stosowny wniosek, to jest wniosek o ściganie. Tymczasem kontrola instancyjna wykazała ponad wszelką wątpliwość, że tego typu żądania pokrzywdzony nie wyartykułował w toku prowadzonego postępowania, co zresztą słusznie zauważył apelujący.

Nie negując bowiem tego, że w dniu 16 stycznia 2013 roku (data wpływu do Prokuratury Rejonowej w Cieszynie - 17 stycznia 2013 roku) Z. K., w złożonym zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa oświadczył, że wnosi o „ściganie karne sprawcy” opisanego w dokumencie czynu (k. 2 akt), Sąd II instancji zauważa jednak, że powyższe oświadczenie zostało złożone w czasie, gdy Z. K. nie posiadał praw autorskich do materiałów do nauki języka włoskiego (...). W aktach przedmiotowej sprawy znajduje się wprawdzie, ujawniona przez Sąd I instancji w dniu 18 listopada 2014 roku, a opatrzona datą 26 marca 2004 roku, umowa na opracowanie materiałów dydaktycznych do nauki języka włoskiego

(k. 54 w związku z k. 111 akt), jednak z rzeczonego dokumentu żadną miarą nie wynika, aby wyłączne prawa autorskie do tegoż utworu miał właśnie Z. K..

Tego typu prawa wyżej wymieniony nie posiadał także w dniu 6 sierpnia 2013 roku, kiedy to w sposób ustny złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, a następnie zeznania w charakterze świadka (k. 9-10 akt).

Z. K. uzyskał wyłączne prawa autorskie do wspomnianego wyżej utworu dopiero w dniu 4 października 2013 roku, to jest z momentem podpisania w tym to dniu aneksu do zawartej w dniu 26 marca 2014 roku umowy na opracowanie materiałów dydaktycznych. W znajdującym się bowiem na karcie 55 - 57 i na karcie 58-63 dokumencie, konkretnie w punkcie 1.3 rzeczonego aneksu, znajduje się zapis, z którego wynika, że wykonawca (C. S.) przenosi na Zamawiającego – Z. K. autorskie prawo majątkowe do przedmiotu zlecenia objętego umową z dnia 26 marca 2004 roku.

I powyższe, w realiach niniejszej sprawy ma istotne znaczenie.

Nie ulega bowiem wątpliwości, iż dopiero z momentem przeniesienia na Z. K. rzeczonego prawa autorskiego, prawa te faktycznie zaczęły mu przysługiwać. Od tego też momentu wyżej wymieniony mógł uzyskać, w przypadku naruszenia przysługujących mu praw, status pokrzywdzonego. W konsekwencji dopiero z dniem 4 października 2013 roku Z. K. miał uprawnienie do złożenia wniosku o ściganie w przypadku popełnienia na jego szkodę, a określonego w art. 116 ustęp 1 i 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych przestępstwie.

Tymczasem Sąd II instancji, po przeprowadzeniu dokładnej analizy akt niniejszej sprawy zauważa, iż wyżej wymieniony po dacie 4 października 2013 roku w żaden sposób nie wyartykułował żądania ścigania i ukarania sprawcy popełnienia na jego szkodę przestępstwa, o którym zawiadomił w dniu 17 stycznia 2013 roku. Co prawda w dniu 21 października 2014 roku Z. K. złożył do Sądu Rejonowego wniosek „o występowanie w charakterze oskarżyciela posiłkowego” (k. 93 akt), jednak w treści tego dokumentu nie zostało wyartykułowane żądane ścigania i ukarania sprawcy popełnionego na jego szkodę przestępstwa.

Sąd II instancji wskazuje przy tym w tym miejscu, iż nawet analizując rzeczony dokument niezbyt formalistycznie, to jest nawet gdyby przyjąć, że sam fakt złożenia przez Z. K. tego typu, co na karcie 93 akt, wniosku wyrażał wolę - wyżej wymienionego – ścigania i ukarania sprawcy popełnienia na jego szkodę przestępstwa, to i tak w realiach niniejszej sprawy nie można uznać, aby takowy wniosek został złożony. Sąd II instancji zauważa bowiem, iż na odbywającym się w dniu 18 listopada 2014 roku posiedzeniu w przedmiocie rozpoznania wniosku prokuratora o warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec M. P., sąd rozstrzygający wydał postanowienie o uznaniu za ujawnione i zaliczenie w poczet dowodów bez odczytywania, z braku sprzeciwu stron, dokumentów dołączonych do wniosku o warunkowe umorzenie postępowania (k. 111 akt). Tymczasem wniosek o występowanie w charakterze oskarżyciela posiłkowego nie był dołączony do wniosku prokuratora wniesionego do Sądu Rejonowego w dniu 26 września 2014 roku. Z tego więc powodu Sąd I instancji, powinien był wprowadzić rzeczone, autorstwa pokrzywdzonego, pismo w poczet materiału dowodowego sprawy w trybie art. 394 k.p.k. Zaniechanie uczynienia tegoż oznacza brak możliwości powoływania się na znajdujący się na karcie 93 akt dokument, a tym samym uznania, że stanowi on wyraz woli Z. K. o ściganie i ukaranie sprawcy czynu opisanego w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa.

W kontekście powyższego oczywistym jest, że postępowanie karne zainicjowane złożeniem przez Z. K. w dniu 16 stycznia 2013 roku zawiadomienia zostało wszczęte, a następnie było prowadzone przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. pod sygnaturą akt VIII K 929/14 pomimo braku pochodzącego od osoby uprawnionej wniosku o ściganie. Tym samym więc jasnym jest, że w realiach niniejszej sprawy wystąpiła określona w art. 17 § 1 punkt 10 k.p.k. negatywna przesłanka procesowa oznaczająca niedopuszczalność procesu.

Nie dość powyższemu Sąd II instancji podnosi, iż z urzędu dostrzegł także kolejny błąd sądu rozstrzygającego.

Przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 342 § 1 k.p.k., w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie należy dokładnie określić czyn oskarżonego (...) oraz określić nałożone na oskarżonego obowiązki. Wyrok warunkowo umarzający postępowanie, w części dotyczącej określenia przypisanego oskarżonemu przestępstwa i kwalifikacji

prawnej, a także zasadniczych warunków formalnych właściwych każdemu orzeczeniu (oznaczenie sądu, składu orzekającego, daty i miejsca wydania orzeczenia i rozpoznania sprawy oraz oznaczenia oskarżonego), spełniać musi w istocie te same wymogi, co wyrok skazujący (por. art. 342 § 1 i art. 413 § 1 i 2). Różnica dotyczy treści rozstrzygnięcia (art. 413 § 1 punkt 5 i § 2 punkt 2).

Jeżeli zatem z akt niniejszej sprawy wynikało, że opisanym w zarzucie zachowaniem oskarżona wyrządziła pokrzywdzonemu szkodę (w konkretnej wysokości), to w takiej sytuacji obowiązkiem sądu rozstrzygającego było danie temu wyrazu w opisie przypisanego M. P. czynu. Tymczasem w opisie przypisanego wyżej wymienionej czynu brak jest jakiegokolwiek wzmianki o fakcie i wysokości wyrządzonej szkody.

Powyższe oznacza, że formułując swe orzeczenie Sąd Rejonowy nie zastosował się do treści art. 342 § 1 k.p.k. oraz art. 413 § 2 punkt 1 k.p.k.

Nadto Sąd II instancji wskazuje, iż kolejnym błędem sądu rozstrzygającego było poczynienie ustaleń, co do wysokości rzekomo powstałej w mieniu pokrzywdzonego szkody w oparciu o nieujawniony materiał dowodowy.

Jak już powyżej niniejszych rozważań prawnych zostało zaakcentowane, Sąd Rejonowy, na odbywającym się w dniu 18 listopada 2014 roku posiedzeniu, zdecydował się uznać za ujawnione i zaliczyć w poczet dowodów bez odczytywania - z braku sprzeciwu stron - tylko i wyłącznie dokumenty dołączone do wniosku o warunkowe umorzenie postępowania (k. 111 akt). W toku posiedzenia w przedmiocie rozpoznana wniosku prokuratora, Sąd Rejonowy nie uznał jednak za ujawnione między innymi dokumentów znajdujących się na karcie 94-102 akt. I to zaniechanie Sądu I instancji jest istotne jako, że Sąd Rejonowy ustalił wartość powstałej w wyniku działania oskarżonej szkody właśnie w oparciu o treść znajdującego się na kartach 94-95 dokumentu. Powyższe jest bezsporne i wynika wprost z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku, konkretnie ze strony 2 i strony 6 akt (k. 121 i k. 125 akt). Jeżeli zatem tak, to oczywistym jest, że Sąd I instancji czynił w tym zakresie ustalenia fatyczne na podstawie nieujawnionego materiału dowodowego, czym niewątpliwie naruszył art. 410 k.p.k.

W ocenie Sąd II instancji wskazane powyżej uchybienia bez wątpienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i dlatego Sąd Okręgowy uznał, iż wyrok ten uchylić, zaś sprawę niniejszą przekazać Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając zaś ponownie sprawę w powyższym zakresie, Sąd Rejonowy winien przede wszystkim rozważyć celowość skierowania sprawy na posiedzenie i podjęcia decyzji o zwrocie sprawy prokuratorowi w trybie art. 345 k.p.k. celem:

- konwalidowania błędu w postaci braku wniosku o ściganie pochodzącego od uprawnionej osoby,
- uzyskania oryginalnych i kompletnych dokumentów wskazujących na fakt przysługiwania Z. K. wyłącznych praw autorskich do materiałów do nauki języka włoskiego (...),
- ustalenia w jaki sposób sporne pliki znalazły się na koncie oskarżonej oraz wskazania sposobu ustalenia i wycięcia wysokości powstałej w sprawie szkody, i to niewykluczone, że przy pomocy biegłego sądowego z dziedziny informatyki. Być może pomocne w ustaleniu tego faktu okazałyby się informacje uzyskane od administratora portalu chomikuj.pl.

Powyższe jawi się jako oczywiste zwłaszcza w świetle wyjaśnień oskarżonej, która w istocie nie posiadała wiedzy nawet, co do tego, że w swoim folderze miała tego rodzaju, co wskazywane przez Z. K., pliki.

Sąd Okręgowy podnosi w tym miejscu, iż zdaje sobie sprawę, że uznanie potrzeby zwrotu sprawy prokuratorowi w trybie art. 345 k.p.k. jest w istocie cofnięciem sprawy do pierwszego etapu postępowania karnego. Dostrzegając powyższe, Sąd Okręgowy zauważa jednak, iż dotychczas zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w żaden sposób nie popiera tezy aktu oskarżenia. Poza bowiem wyjaśnieniami samej oskarżonej, niewiele zresztą wnoszącymi do sprawy w zakresie sposobu ściągnięcia i ewentualnego korzystania z wskazywanych przez pokrzywdzonego plików, brak jest w niniejszej sprawie materiału dowodowego, który wskazywałby na sprawstwo i winę M. P. w zarzucanym jej

zakresie. Nadto sąd nie jest organem wymiaru ścigania, którego obowiązkiem jest wyřeczanie oskarżyciela publicznego w zbieraniu materiału dowodowego popierającego tezę aktu oskarżenia.

Po ewentualnym ponownym wpłynięciu sprawy z nowym aktem oskarżenia, po przeprowadzeniu postępowania sądowego, Sąd Rejonowy winien dokonać wnikliwej oceny całego materiału dowodowego i rozważyć, czy materiał ten pozwala na uznanie oskarżonej M. P. za winną dokonania zarzucanego jej czynu, czy też nie.

Analizując powyższe Sąd Rejonowy winien mieć na uwadze naczelne zasady procesowe, w tym przede wszystkim nie stracić z pola widzenia nakazu, o którym mowa w art. 410 k.p.k.

Sporządzając zaś pisemne uzasadnienie wydanego wyroku, Sąd Rejonowy winien dokładnie i szczegółowo przedstawić dokonaną przez siebie ocenę materiału dowodowego, uzasadnić zastosowaną do ewentualnie przypisanego oskarżonej czynu kwalifikację prawną, jak i wymierzoną karę z uwzględnieniem wszystkich dyrektyw obowiązujących w tym przedmiocie tak, aby rozpoznając ewentualne przyszłe apelacje, Sąd Odwoławczy mógł dokonać oceny prawidłowości rozumowania Sądu I instancji.

/M. Z./